

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

บทสุดท้ายนี้เป็นบทสรุปผลการวิจัยผลกระทบทาง เศรษฐกิจที่เกิดจากการดำเนินงาน การอุตสาหกรรมในเมือง เชียงใหม่ที่มีต่อพื้นที่ชนบท ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผน รวมทั้ง เป็นประโยชน์ต่อการ เสนอแนะแนวทาง สำหรับการพัฒนา และสำหรับงานวิจัยต่อไป

สรุปผลการวิจัย

การที่เมืองทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางกิจกรรมทาง เศรษฐกิจสำหรับชนบท โดยจะ ทำหน้าที่เป็นแหล่งรองรับแรงงานส่วนเกินจากชนบท เนื่องจากมีข่าวบ้านในชนบทเดินทาง เข้า มาทำงานในสาขา อุตสาหกรรมซึ่งกระจุกตัวอยู่ในเมือง (เนื่องจากบริการขั้นพื้นฐานและสิ่ง อำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่มีอยู่มากภายในเมือง) นอกจากนี้แล้ว เมืองยังเป็นตลาดรองรับผล ผลิตทางการ เกษตรจากชนบทซึ่งผลผลิตทางการ เกษตรและแรงงานจากชนบทจะเป็นปัจจัยการ ผลิตที่สำคัญสำหรับอุตสาหกรรมที่ใช้วัตถุดิบทางการ เกษตรและแรงงานเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญ ดังนั้น การผลิตหรือการค้าเนมิกิจการของอุตสาหกรรมจะก่อให้เกิดรายได้ต่อชนบทในรูปของผล ตอตอบแทนปัจจัยการผลิตทั้งทางตรงและทางอ้อม การก่อให้เกิดรายได้ในชนบทจะเป็นประโยชน์ ต่อการพัฒนา เศรษฐกิจของชนบท ผลกระทบทาง เศรษฐกิจที่เมืองมีต่อชนบทจึงสามารถพิจารณา ได้จากผลกระทบทาง เศรษฐกิจที่เกิดจากการดำเนินงาน อุตสาหกรรมในเมือง ในฐานะที่อุตสาหกรรมในเมืองสามารถก่อให้เกิดรายได้ในชนบท ผลกระทบที่เมืองมีต่อชนบทจะเป็นประโยชน์ หรือไม่สามารถพิจารณาจากรายได้ที่เกิดขึ้นในชนบทโดยเปรียบเทียบกับรายได้ที่เกิดขึ้นในเมือง อันเป็นผลจากการดำเนินงาน อุตสาหกรรมที่อยู่ในเมือง

รัฐบาลต้องการให้เชียงใหม่เป็นศูนย์กลางกระจายความเจริญ (เมืองหลัก) ใน ภูมิภาคตามแนวความคิดศูนย์กลางความเจริญซึ่งให้ความสำคัญต่อกระบวนการพัฒนา อุตสาหกรรม

ดังนั้น จึงเป็นที่น่าสนใจที่จะศึกษาผลกระทบทาง เศรษฐกิจที่เกิดจากการค้าเงินกิจการอุตสาหกรรม ในเมือง เชียงใหม่หรือผลกระทบทาง เศรษฐกิจที่เมืองมีต่อชนบท เพื่อพิจารณาว่าผลกระทบที่เกิดขึ้น จะเป็นประโยชน์ต่อพื้นที่ชนบทและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา เศรษฐกิจของชนบทหรือไม่ โดยที่ การวิจัยครั้งนี้ศึกษาผลกระทบในรูปของรายได้ที่เกิดขึ้นในชนบทอันเป็นผลมาจากการใช้จ่ายของ โรงงานอุตสาหกรรม ผู้อยู่อาศัยในเมือง และชาวบ้านในชนบท โดยจะแบ่งผลกระทบออกเป็น 3 ประเภทคือ ผลกระทบทางตรง ผลกระทบทางอ้อม และผลกระทบที่เกิดจากผลกระทบทาง ตรงและทางอ้อม (induced impact)

ผลกระทบทางตรงเป็นจำนวนเงินที่เกิดขึ้นในพื้นที่ชนบทซึ่ง เป็นผลมาจากการจ้าง งานของ โรงงานอุตสาหกรรม ส่วนผลกระทบทางอ้อมเป็นจำนวนเงินที่เกิดขึ้นในพื้นที่ชนบทซึ่ง เป็นผลมาจากการซื้อปัจจัยการผลิตที่มีใช้แรงงานของ โรงงานอุตสาหกรรม และ induced impact เป็นจำนวนเงินที่เกิดขึ้นในพื้นที่ชนบทซึ่ง เป็นผลมาจากการใช้จ่ายผลกระทบทางตรง และทางอ้อม การคำนวณผลกระทบหรือจำนวนเงินที่เกิดขึ้นในชนบทสามารถคำนวณได้จากข้อ ผลการใช้จ่ายของ โรงงานอุตสาหกรรม ข้อมูลการใช้จ่ายของผู้อยู่อาศัยในเมือง และข้อมูล การใช้จ่ายของชาวบ้านในชนบท กล่าวคือ เมื่อโรงงานอุตสาหกรรมจ้างแรงงานเพื่อทำการ ผลิต แรงงานส่วนหนึ่งจะเป็นผู้อยู่อาศัยในเมืองและบางส่วนจะเป็นชาวบ้านในชนบท ซึ่งค่า จ้างแรงงานดังกล่าวจะก่อให้เกิดจำนวนเงินในเมืองและในชนบทขึ้นทันที จำนวนเงินที่เกิด ขึ้นนี้ คือ ผลกระทบทางตรง และเมื่อโรงงานอุตสาหกรรมซื้อปัจจัยการผลิตอื่นที่มีใช้แรงงาน เจ้าของปัจจัยการผลิตที่มีใช้แรงงาน (ซึ่งอาจจะเป็นผู้อยู่อาศัยในเมืองหรือชาวบ้านในชนบท) จะใช้จ่ายรายได้ของตนบางส่วนในชนบทและบางส่วนในเมือง ทำให้เกิดจำนวนเงินในชนบท ซึ่งเป็นผลมาจากการใช้จ่ายของ โรงงานอุตสาหกรรมโดยทางอ้อมโดยผ่านการใช้จ่าย เจ้าของ ปัจจัยการผลิตที่มีใช้แรงงานและการใช้จ่ายของผู้อยู่อาศัยในเมือง จำนวนเงินที่เกิดขึ้นนี้ คือ ผลกระทบทางอ้อม และเมื่อชาวบ้านในชนบทได้รับรายได้จากการใช้จ่ายทั้ง โดยตรงและโดย อ้อมของ โรงงานอุตสาหกรรม และผู้อยู่อาศัยในเมือง ชาวบ้านจะใช้จ่ายรายได้ของตนเพื่อ การบริโภคต่อไปเป็นทอด ๆ ในชนบทซึ่งรายจ่ายของชาวบ้านจะก่อให้เกิดจำนวนเงินในชนบท จำนวนเงินที่เกิดขึ้นนี้คือ induced impact

ผลกระทบทางเศรษฐกิจทั้งหมด คือ ผลบวกระหว่างผลกระทบทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจากการใช้จ่ายของโรงงานอุตสาหกรรมกับผลกระทบทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจากการใช้จ่ายของผู้อยู่อาศัยในเมือง ซึ่งผลกระทบทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจากการใช้จ่ายของโรงงาน คือ ผลบวกระหว่างผลกระทบทางตรง ผลกระทบทางอ้อม และ induced impact ที่เกิดจากการใช้จ่ายของโรงงาน ซึ่งสามารถคำนวณได้โดยใช้กระบวนการทำงานของตัวคูณทวี และค่า Value added ratio จากตารางปัจจัยเข้า - ปัจจัยออก ส่วนผลกระทบทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการใช้จ่ายของผู้อยู่อาศัยในเมือง คือ ผลบวกระหว่างผลกระทบทางอ้อม และ induced impact ที่เกิดจากการใช้จ่ายของผู้อยู่อาศัยในเมือง ซึ่งสามารถคำนวณโดยใช้กระบวนการทำงานของตัวคูณทวี และค่า Value added ratio ได้เช่นเดียวกัน

โดยสรุป รายจ่ายของโรงงานอุตสาหกรรมและผู้อยู่อาศัยในเมืองทั้งทางตรงและทางอ้อมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ชนบทจะก่อให้เกิดจำนวนเงินหรือผลกระทบในชนบทนั้น ๆ รายจ่ายของโรงงานและผู้อยู่อาศัยในเมืองจะกลายเป็นรายได้ของชาวบ้าน (อาจเป็นรายได้โดยตรงหรือรายได้ทางอ้อม) ซึ่งรายได้ของชาวบ้านนับเป็นผลกระทบทางตรงและทางอ้อม ชาวบ้านจะใช้จ่ายรายได้ที่ได้รับจากโรงงานและผู้อยู่อาศัยในเมืองทั้งทางตรงและทางอ้อมเพื่อการบริโภคต่อไปเป็นทอด ๆ ซึ่งรายจ่ายของชาวบ้านจะก่อให้เกิดจำนวนเงินหรือผลกระทบ (induced impact) ในพื้นที่ชนบท ผลรวมของผลกระทบทางตรง ผลกระทบทางอ้อม และ induced impact คือ ผลกระทบทั้งหมดที่เป็นผลมาจากการใช้จ่ายของโรงงานและผู้อยู่อาศัยในเมือง

จากข้อมูลการใช้จ่ายของโรงงานตัวอย่างทั้งหมด ปรากฏว่า รายจ่ายที่สำคัญคือ ค่าวัตถุดิบและค่าจ้างแรงงาน โดยที่ค่าวัตถุดิบเกิดขึ้นในพื้นที่อื่น ๆ มากที่สุด แต่เมื่อรวมรายจ่ายสำหรับปัจจัยการผลิตที่มีใช้แรงงานทุกประเภทแล้ว รายจ่ายประเภทนี้เกิดขึ้นภายในเมืองมากที่สุด สำหรับค่าจ้างแรงงานเกิดขึ้นในโซน 1 มากที่สุด ทั้งนี้เพราะแรงงานส่วนมากอาศัยอยู่ในโซน 1 ส่วนการใช้จ่ายของผู้อยู่อาศัยในเมืองปรากฏว่า รายจ่ายส่วนใหญ่เป็นค่าอาหารและรายจ่ายเกือบทั้งหมดเกิดขึ้นภายในเมือง ชาวเมืองมิได้ใช้จ่ายโดยตรงในพื้นที่ชนบท อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ระหว่างชาวเมืองกับชาวบ้านอาจอยู่ในรูปการใช้จ่ายทางอ้อมโดยผ่านพ่อค้าคนกลาง (พ่อค้าส่งและพ่อค้าปลีก) ในเมือง สำหรับการใช้จ่ายของชาวบ้าน รายจ่ายที่สำคัญคือ ค่าอาหารเช่นเดียวกับชาวเมือง ซึ่งรายจ่ายค่าอาหารและรายจ่ายประเภทอื่น

เกือบทั้งหมดเกิดขึ้นภายในหมู่บ้านและพื้นที่ชนบทใกล้ ศียง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับชาวบ้านในหมู่บ้านที่ห่างไกลจากเมือง อย่างไรก็ตาม รายจ่ายบางส่วนของชาวบ้านในหมู่บ้านใกล้เมือง จะเกิดขึ้นภายในเมือง โดยเฉพาะรายจ่ายเกี่ยวกับการบริการพื้นฐานทางสังคม

เมื่อพิจารณาผลการคำนวณรายได้ที่เกิดขึ้นจากการใช้จ่ายของโรงงาน ปรากฏว่า รายได้ที่เกิดขึ้นโดยตรงหรือรายได้ซึ่งเป็นผลมาจากการจ้างแรงงานหรือผลกระทบทางตรงเกิดขึ้นในพื้นที่โซน 1 มากที่สุดเมื่อเทียบกับพื้นที่ศึกษาอื่น ๆ โดยรายได้จะเกิดขึ้นประมาณ 38 บาทจากการจ้างงานในโซน 1 เท่ากับ 100 บาท ทั้งนี้เพราะแรงงานเกือบทั้งหมดอยู่ในโซน 1 สำหรับรายได้ที่เกิดขึ้นโดยอ้อมหรือรายได้ซึ่งเป็นผลมาจากการซื้อปัจจัยการผลิตที่มีใช้แรงงาน (เช่น วัสดุดิบ สสารอุปโภค ฯลฯ) ปรากฏว่าเกิดขึ้นในพื้นที่เมืองเชียงใหม่และพื้นที่อื่นมากที่สุด โดยรายได้ทางอ้อมจะเกิดขึ้นในเมืองประมาณ 11 บาทจากการใช้จ่ายในเมืองเท่ากับ 100 บาท และเกิดขึ้นประมาณ 10 บาทจากการใช้จ่ายในพื้นที่อื่นเท่ากับ 100 บาท ทั้งนี้เพราะโรงงานซื้อปัจจัยการผลิตที่มีใช้แรงงานจากเมืองและพื้นที่อื่นมาก (แม้ว่ารายจ่ายวัสดุดิบจะซื้อจากพื้นที่อื่นมากกว่าเมือง แต่ผลกระทบทางอ้อมเป็นผลจากการใช้จ่ายเพื่อปัจจัยการผลิตที่มีใช้แรงงานทุกประเภทที่มีใช้เฉพาะค่าวัสดุดิบเท่านั้น ทำให้ผลกระทบทางอ้อมที่เกิดขึ้นในเมืองกลับมีค่ามากกว่าที่เกิดขึ้นในพื้นที่อื่น) สำหรับผลกระทบทางอ้อมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ชนบทเกิดขึ้นน้อยมาก เมื่อลงทุนในโซน 1 เท่ากับ 100 บาทจะเกิดรายได้ทางอ้อมเพียง 3 บาท และต้องลงทุนเป็นเงินถึง 10,000 บาทในโซน 2 และโซน 3 จึงจะเกิดผลกระทบทางอ้อมหรือรายได้ในโซน 2 เท่ากับ 4 บาท และโซน 3 เท่ากับ 18 บาท อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาผลรวมระหว่างผลกระทบทางตรงและทางอ้อม ปรากฏว่า รายได้ที่เกิดขึ้นอันเป็นผลทางตรงและทางอ้อมจากการใช้จ่ายของโรงงานเกิดขึ้นในโซน 1 มากที่สุด ประมาณ 41 บาท เมื่อใช้จ่ายทั้งหมดเท่ากับ 100 บาทในโซน 1 รองลงไปได้แก่ เมืองเชียงใหม่ (ประมาณ 16 บาท) พื้นที่อื่น (ประมาณ 10 บาท) สำหรับกรุงเทพฯ และโซน 2, 3 เกิดขึ้นน้อยมาก เป็นที่น่าสังเกตว่าผลกระทบทางตรงมิได้เกิดขึ้นในโซน 2, 3 และกรุงเทพฯ เนื่องจากมิได้มีการจ้างแรงงานจากพื้นที่ดังกล่าว จากผลการคำนวณทั้งหมดแสดงว่า การจ้างแรงงานเป็นปัจจัยสำคัญทำให้เกิดรายได้ในพื้นที่ชนบทโซน 1 และการใช้จ่ายประเภทอื่นที่เหลือเป็นปัจจัยสำคัญทำให้เกิดรายได้ในเมือง

สำหรับผลการคำนวณรายได้ที่เกิดขึ้นจากการใช้จ่ายของชาวเมือง ปรากฏว่า ผลกระทบทางตรงมิได้เกิดขึ้นในชนบท เนื่องจากชาวเมืองมิได้มีการใช้จ่ายโดยตรงในพื้นที่ชนบท อย่างไรก็ตาม รายจ่ายของชาวเมืองภายในเมืองจำนวน 100 บาท จะก่อให้เกิดผลกระทบ หรือจำนวนเงินภายในเมืองเท่ากับ 60 บาท เนื่องจากชาวเมืองใช้จ่ายเงินส่วนใหญ่เพื่อซื้ออาหารในเมือง

ส่วนผลการคำนวณรายได้ที่เกิดขึ้นจากการใช้จ่ายของชาวบ้าน ปรากฏว่า ชาวบ้านใช้จ่ายเงินเกือบทั้งหมดเพื่อซื้ออาหารภายในหมู่บ้าน ทั้งนี้เพราะภายในหมู่บ้านจะมีตลาดสดหรือร้านค้าย่อยเล็ก ๆ กระจายทุกหมู่บ้าน ดังนั้น ผลกระทบทางตรงที่เกิดขึ้นจากการใช้จ่ายของชาวบ้านจึงเกิดขึ้นมากที่สุดภายในหมู่บ้าน โดยรายจ่ายของชาวบ้านในโซน 1 เท่ากับ 100 บาท จะก่อให้เกิดรายได้ภายในหมู่บ้านในโซน 1 ประมาณ 44 บาท และรายจ่ายของชาวบ้านในโซน 2 เท่ากับ 100 บาท จะก่อให้เกิดรายได้ภายในหมู่บ้านโซน 2 ประมาณ 50 บาท ในทำนองเดียวกันจะเกิดรายได้ภายในหมู่บ้านโซน 3 ประมาณ 45 บาทจากการใช้จ่ายของชาวบ้านในโซน 3 เท่ากับ 100 บาท ดังนั้น รายจ่ายค่าอาหารจึงเป็นปัจจัยสำคัญก่อให้เกิดรายได้ภายในหมู่บ้านชนบท อย่างไรก็ตาม ชาวบ้านจะใช้จ่ายเงินบางส่วนเพื่อบริการพื้นฐานที่สำคัญภายในพื้นที่เมือง รายจ่ายของชาวบ้านจึงก่อให้เกิดรายได้ภายในเมืองเชียงใหม่ด้วย และเมื่อพิจารณาการใช้จ่ายของชาวบ้านทั้งหมดปรากฏว่า ชาวบ้านในจังหวัดเชียงใหม่ใช้จ่ายเงินเท่ากับ 100 บาทจะก่อให้เกิดปริมาณเงินในหมู่บ้านชนบทประมาณ 46 บาท

นอกจากผลกระทบทางตรงและทางอ้อมดังกล่าว induced impact นับเป็นผลกระทบที่เกิดจากการใช้จ่ายผลกระทบทางตรงและทางอ้อม ผลรวมของผลกระทบทั้ง 3 ประเภทที่เกิดจากการใช้จ่ายของโรงงานและชาวเมืองคือ ผลกระทบทางเศรษฐกิจทั้งหมดที่เกิดขึ้นในชนบทโดยโรงงานและชาวเมือง ผลกระทบทางเศรษฐกิจทั้งหมดสามารถพิจารณาจากค่าตัวคูณทวี

เมื่อพิจารณาจากค่าตัวคูณทวีที่เกิดจากการใช้จ่ายของโรงงานหรือค่าตัวคูณทวีที่เกิดจากการดำเนินกิจการอุตสาหกรรมสำหรับพื้นที่ชนบทปรากฏว่า ผลกระทบที่เกิดขึ้นเป็นประโยชน์ต่อชนบทมากกว่าพื้นที่เมือง ค่าตัวคูณทวีสำหรับพื้นที่ชนบทโซน 1 มีค่าสูงกว่าค่าตัวคูณทวีสำหรับ

เมืองเชียงใหม่มาก อย่างไรก็ตาม สำหรับพื้นที่ชนบทอื่น (โซน 2 และ 3) ผลกระทบทางเศรษฐกิจมีค่าน้อย โดยพิจารณาจากค่าตัวคูณทวีของพื้นที่ทั้งสองมีค่าน้อยมาก ทำให้โดยเฉลี่ยแล้ว ผลกระทบทั้งหมดที่เกิดขึ้นในพื้นที่ชนบทจึงมีค่าใกล้เคียงกับผลที่เกิดขึ้นภายในเมือง (ตัวคูณทวีมีค่าใกล้เคียงกัน)

แม้ว่าโดยเฉลี่ย ผลกระทบที่เกิดขึ้นในชนบททั้งหมดมีปริมาณใกล้เคียงกับเมืองเชียงใหม่ แต่เมื่อพิจารณาในแต่ละพื้นที่ชนบท พื้นที่โซน 1 ซึ่งเป็นพื้นที่โดยรอบเมืองและใกล้เมืองมากที่สุดจะมีผลกระทบเกิดขึ้นมากกว่าเมือง โดยที่ผลกระทบส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นในโซน 1 เป็นผลมาจากการจ้างงานของอุตสาหกรรมผลิตหัตถกรรม แกะสลัก และเครื่องปั้นดินเผา ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมที่ผลิตเพื่อสนองความต้องการของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เนื่องจากเชียงใหม่เป็นเมืองแห่งการท่องเที่ยวที่สำคัญมากของไทย ประกอบกับรัฐบาลส่งเสริมทางด้านการท่องเที่ยวอย่างมากภายในเชียงใหม่ ทำให้อุตสาหกรรมประเภทนี้เกิดขึ้นมากในจังหวัด ดังนั้น การดำเนินการของอุตสาหกรรมที่ผลิตเพื่อสนองความต้องการของการท่องเที่ยวจึงมีอิทธิพลก่อให้เกิดผลกระทบที่เป็นประโยชน์ต่อชนบท อาจกล่าวได้ว่ามีผลการแพร่ขยาย (spread effect) จากเมืองสู่ชนบท โดยอาศัยความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจที่มีอยู่ต่อกันระหว่างเมืองกับชนบท ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่เกิดจากการดำเนินการของอุตสาหกรรมที่ทำรายได้ให้กับจังหวัด

นอกจากนี้แล้ว ผลกระทบที่เกิดขึ้นในพื้นที่ที่ยังขึ้นอยู่กับปริมาณและคุณภาพของทรัพยากรและผลผลิตของพื้นที่นั้น ๆ มิได้ขึ้นอยู่กับระยะทางระหว่างเมืองกับชนบท พิจารณาได้จากผลกระทบในพื้นที่โซน 3 มีปริมาณมากกว่าผลกระทบที่เกิดในโซน 2 ทั้งนี้เพราะในพื้นที่โซน 3 มีวัตถุดิบประเภทเปลือกไม้ลำและดินเหนียวซึ่งเป็นปัจจัยการผลิตของอุตสาหกรรมรมและเครื่องปั้นดินเผา เป็นต้น หรือแม้แต่ผลกระทบที่เกิดขึ้นมากในโซน 1 เป็นผลมาจากแรงงานส่วนมากอยู่ในโซน 1 ทำให้ผลกระทบโดยตรงเกิดขึ้นมากภายในโซน 1

เมื่อพิจารณา ค่าตัวคูณทวีที่เกิดจากการใช้จ่ายของผู้อยู่อาศัยในเมือง ปรากฏว่าการใช้จ่ายของผู้อยู่อาศัยในเมืองมิได้ก่อให้เกิดผลกระทบโดยตรงต่อพื้นที่ชนบท อย่างไรก็ตาม การใช้จ่ายของผู้อยู่อาศัยในเมืองย่อมก่อให้เกิดผลกระทบแก่พื้นที่ชนบทโดยการใช้จ่ายทางอ้อม โดยผ่านพ่อค้าคนกลางในเมืองในรูปแบบผลตอบแทนผลผลิตการเกษตร เพื่อการบริโภคสำหรับผู้อยู่อาศัยในเมือง ผลกระทบดังกล่าวพิจารณาได้จาก การใช้จ่ายของกิจการค้าส่งและค้าปลีก แต่การวิจัยครั้งนี้ไม่สามารถครอบคลุมถึงกิจการทั้ง 2 ประเภท เนื่องจากข้อจำกัดด้านเงินทุน

การนำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผน

โดยทั่ว ๆ ไป การวางแผนเป็นกระบวนการแก้ปัญหาในอนาคตที่ต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง โดยเริ่มจากการเก็บรวบรวมข้อมูลที่จำเป็นให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อนำมาวิเคราะห์ดูว่าในพื้นที่นั้น ๆ มีปัญหาอะไรบ้าง พื้นที่นั้นมีศักยภาพหรือแนวโน้มในการพัฒนามากน้อยเพียงใด จากการวิเคราะห์จะทำให้ทราบความต้องการในอนาคตเพื่อนำมาตั้งเป้าหมายในการพัฒนา ในขั้นต่อไป เป็นการเตรียมการวางแผนพัฒนาในอนาคตที่จะเป็นไปได้ โดยการกำหนดทางเลือกซึ่งมีมากกว่าหนึ่งทาง หลังจากนั้นจะมีการประเมินผลแต่ละทางเลือกอย่างละเอียดเพื่อเลือกทางเลือกหรือโครงการที่สามารถทำให้บรรลุเป้าหมาย หลังจากการอนุมัติแผนพัฒนาแล้วจะถึงขั้นปฏิบัติการหรือชั้นนำแผนไปปฏิบัติ ในขั้นนี้ต้องนำแผนมาศึกษาอย่างจริงจังเพื่อนำแนวทางที่ระบุไว้ในแผนมาเขียนให้สามารถปฏิบัติได้ และกระจายงานให้หน่วยงานที่รับผิดชอบปฏิบัติ ในขั้นปฏิบัติการจะมีการประเมินผลเป็นระยะ ๆ ถึงความก้าวหน้าในการปฏิบัติการ การประเมินผลนี้อาจนำไปสู่การแก้ไขแผนพัฒนาที่กำส้งปฏิบัติ ซึ่งจะเป็นวนจรต่อไปไม่รู้จักกลับ

การวางแผนสามารถแยกออกได้เป็นหลายระดับ แต่ละระดับมีความสำคัญแตกต่างกันตามเนื้อหาของแผนในระดับนั้น ๆ แผนในระดับสูง เช่น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จะมีสาระที่สำคัญด้านสังคมและเศรษฐกิจ ยิ่งเป็นแผนในระดับต่ำลงมาจะยิ่งมีสาระในด้านกายภาพมากขึ้น เช่น ผังเฉพาะ การออกแบบกลุ่มอาคาร เป็นต้น นอกจากนี้แล้วการวางแผนสามารถแบ่งออกเป็น การวางแผนที่เน้นผลผลิตหรือเน้นที่ผลสุดท้ายเป็นสำคัญ (ซึ่งเป็นการวางแผนที่เน้นผลลัพธ์หรือผลสุดท้ายของการปฏิบัติการตามแผน) กับการวางแผนที่เน้นวิธีการเป็นสำคัญ (ซึ่งเป็นการวางแผนที่เน้นวิธีการปฏิบัติที่สามารถทำได้มาซึ่งผลผลิตหรือผลสุดท้าย) สำหรับการวางแผนในประเทศไทย ส่วนมากจะเป็นการวางแผนที่เน้นผลผลิตได้แก่ การวางแผนโดยเน้นที่เป้าหมาย

เมื่อพิจารณาจากกระบวนการวางแผน ระดับของการวางแผน และประเภทของการวางแผนดังกล่าวข้างต้น ผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนโดยเน้นที่เป้าหมายในระดับชาติ ระดับภาค และระดับจังหวัด กล่าวคือ ทำให้สามารถกำหนดเป้าหมายของการวางแผนพัฒนาระดับต่าง ๆ ได้ชัดเจนและมีความเกี่ยวข้องกับพื้นที่หรือกายภาพมากยิ่งขึ้น

โดย เฉพาะอย่างยิ่งการ วางแผนพัฒนา ภาคและจังหวัด เนื่องจากผลการ วิจัยทำให้ทราบศักยภาพ ของพื้นที่ในการพัฒนาทาง เศรษฐกิจ โดยเฉพาะการพัฒนา อุตสาหกรรม รัฐบาลต้องการให้จังหวัด เชียงใหม่ทำหน้าที่ เป็นศูนย์กลางหรือ เมืองหลักในภูมิภาค เพื่อกระจาย ความเจริญสู่ชนบทโดยรอบ แต่การที่จะดำเนินการ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายนี้จะต้องมีการ ส่ง เสริมทาง อุตสาหกรรม ดังนั้น การทราบปริมาณผลกระทบที่ เกิดขึ้นในชนบทอัน เป็นผลมาจาก การดำเนินการ อุตสาหกรรมซึ่ง เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตามความต้องการของรัฐบาล และจะมีผลทำให้การ กำหนดเป้าหมาย การพัฒนาในอนาคตสามารถกำหนดขึ้นในรูปของปริมาณตัวเลขที่ชัดเจน เมื่อทราบว่าจำนวนเงิน ดำเนินกิจการ อุตสาหกรรมจำนวนเท่าใดจะก่อให้เกิดรายได้ในระบบ เศรษฐกิจในพื้นที่เป็นจำนวน มากน้อยเพียงใด จะทำให้ทราบว่าสมควรที่จะส่ง เสริมให้เกิดการ ดำเนินกิจการในระบบ เศรษฐ- กิจหรือพื้นที่นั้นเท่ากับเท่าใดจึงจะบรรลุเป้าหมาย นับว่าเป็นประโยชน์ต่อการ คาดประมาณผล กระทบหรือผลประโยชน์จากการขยายการ ดำเนินกิจการของ อุตสาหกรรมหรือจากการ ดำเนิน กิจการอุตสาหกรรมใหม่ที่จะมีในพื้นที่ การคาดประมาณนี้จะใช้ในการวางแผนเพื่อสนอง ความ ต้องการของรัฐและเอกชนในพื้นที่ เช่น ใช้ในการ คาดประมาณจำนวนเงินดำเนินการ ภาคอุต- สสาหกรรมที่จะต้องสร้างขึ้น เพื่อที่จะบรรลุถึง เป้าหมายของจำนวนเงินทั้งหมดที่กำหนดในพื้นที่หรือ ภาค และใช้ในการพิจารณา กิจกรรมที่ก่อให้เกิดผลกระทบที่เป็นประโยชน์ต่อพื้นที่หรือภาค

นอกจากความสามารถในการคาดประมาณการ เปลี่ยนแปลงจำนวนเงินที่จะ เกิดขึ้น แล้ว ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการ คาดประมาณการ เปลี่ยนแปลงทางกายภาพที่จะ เกิดขึ้น ดัง เช่นเมื่อทราบว่าผลกระทบหรือรายได้ที่เกิดจากการใช้จ่ายของ อุตสาหกรรมเกิดขึ้นมากใน โซน 1 เมื่อมีการเปลี่ยนแปลง (เพิ่มขึ้น) การใช้จ่ายของ อุตสาหกรรมแล้ว จะต้องมีการ เตรียม การทางกายภาพ อย่างไรจึงจะสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงการใช้จ่ายที่เกิดขึ้น การ เปลี่ยน แปลงทางกายภาพอาจอยู่ในรูปของการ เปลี่ยนแปลง การใช้ที่ดินของกิจกรรมประเภทต่าง ๆ เนื่องจากเมื่ออุตสาหกรรมขยายตัว ทำให้เกิดความ ต้องการพื้นที่ที่จะรองรับ โรงงานอุตสาหกรรม พื้นที่สำหรับบ้านพักคนงานเพิ่มขึ้น ฯลฯ นั่นหมายถึง พื้นที่สำหรับการ เกษตรจะต้องถูกรุกกล้า ดังนั้น จะต้องวางแผนเพื่อเตรียมรองรับการ เปลี่ยนแปลงอย่างไรจึงจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในเชิงปฏิบัติการ

ข้อเสนอแนะในเชิงปฏิบัติการ เป็นการวางแผนการปฏิบัติการในการพัฒนา เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ ซึ่งไม่มีแบบจำลองในการปฏิบัติการที่แน่นอนและขึ้นอยู่กับนโยบายของรัฐบาล ระบบการเมือง ค่านิยมทางสังคม การกระจายตัวของทรัพยากรธรรมชาติ ความเป็นไปได้ในการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้เพื่อการพัฒนา และปัจจัยอื่น ๆ

อย่างไรก็ตาม จากผลการวิจัยข้างต้น แม้ว่าผลกระทบจะเกิดขึ้นในพื้นที่ชนบทมากกว่าเมือง แต่พื้นที่ชนบทเพียงบางส่วนเท่านั้นที่ได้รับผลกระทบในรูปของจำนวนเงิน มีพื้นที่ชนบทจำนวนมากที่ได้รับผลกระทบน้อยมาก (โซน 2 และโซน 3 เป็นต้น) สาเหตุที่ทำให้พื้นที่ชนบทเหล่านั้นได้รับผลกระทบน้อย เนื่องจากการใช้จ่ายทั้งทางตรงและทางอ้อมของโรงงาน ในการซื้อปัจจัยการผลิต โดยเฉพาะปัจจัยวัตถุดิบและแรงงาน เกิดขึ้นในพื้นที่ชนบทนั้น เป็นจำนวนน้อย ดังนั้น ทำอย่างไรจึงจะประสบความสำเร็จในการพัฒนาภาค หรือทำอย่างไรผลกระทบที่เป็นประโยชน์จึงจะเกิดมากในชนบท เมื่อปริมาณผลกระทบขึ้นอยู่กับปริมาณการใช้จ่ายในชนบท การส่งเสริมให้เกิดการใช้จ่ายทั้งทางตรงและทางอ้อมภายในชนบทจึงเป็นสิ่งจำเป็นและก่อให้เกิดผลกระทบที่เป็นประโยชน์ต่อชนบท

ผลการวิจัยปรากฏว่า ผลกระทบที่เกิดขึ้นมากในโซน 1 เป็นผลมาจากการจ้างแรงงานในโซน 1 เป็นจำนวนมาก (ผลกระทบทางตรงเกิดขึ้นมาก) สำหรับผลกระทบที่เกิดขึ้นในเมือง เชียงใหม่เป็นผลการซื้อปัจจัยการผลิตที่มีใช้แรงงานภายในเมืองเป็นจำนวนมาก (ผลกระทบทางอ้อมเกิดขึ้นมาก) เมื่อต้องการให้ปริมาณเงินใช้จ่ายเกิดขึ้นมากในชนบทซึ่งสมควรส่งเสริมให้เกิดการจ้างงานและการซื้อปัจจัยการผลิตที่มีใช้แรงงานจากชนบท ดังนั้น การพิจารณาความสัมพันธ์ด้านหลัง และความสัมพันธ์ด้านหน้าของอุตสาหกรรมประเภทต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อุตสาหกรรมที่ทำรายได้ให้กับจังหวัด จึงเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนพัฒนา การส่งเสริมอุตสาหกรรมที่มีความสัมพันธ์ด้านหน้ากับพื้นที่ชนบท โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานจำนวนมากในขบวนการผลิตหรือ labour-intensive industry และอุตสาหกรรมที่ใช้ผลผลิตทางการเกษตรเป็นวัตถุดิบที่สำคัญในการผลิต หรือ agro-industry และการส่งเสริมอุตสาหกรรมที่มีความสัมพันธ์ด้านหน้ากับอุตสาหกรรมที่มีความสัมพันธ์ด้านหน้ากับพื้นที่ชนบท การส่งเสริมอุตสาหกรรมดังกล่าวจะส่งผลต่อปริมาณการใช้จ่ายในชนบททั้งสิ้นในรูปของความต้องการผลผลิตทางเกษตรเพิ่มมากขึ้นเมื่ออุตสาหกรรมขยายตัว

การส่งเสริมให้เกิดอุตสาหกรรมดังกล่าวทั้งภายในเมืองและชนบทโดยเฉพาะใน
ชนบทอาจกระทำโดย

- ก. การให้ข้อมูลข่าวสารแก่ผู้ประกอบการที่สนใจลงทุนในชนบทเพื่อเป็นประโยชน์
ในการคาดการณ์แนวโน้มทางเศรษฐกิจและการประมาณต้นทุนและกำไร รวมทั้งการให้ความ
ช่วยเหลือและข้อมูลข่าวสารด้านการตลาด เช่น การหาตลาดทั้งภายในและภายนอกภาคและ
ประเทศ
- ข. การสร้างและปรับปรุงระบบการคมนาคมขนส่งและระบบการติดต่อสื่อสาร
ในพื้นที่ชนบทจนกระทั่งสามารถคมนาคมติดต่อสื่อสารได้อย่างทั่วถึง
- ค. การเตรียมบริการพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการ
ผลิตของอุตสาหกรรมในชนบท เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา
- ง. การสร้างสิ่งจูงใจสำหรับการลงทุน เช่น การให้สิทธิประโยชน์พิเศษต่าง ๆ
การยกเว้นและลดหย่อนภาษี การหาแหล่งเงินทุนระยะยาวและอัตราดอกเบี้ยต่ำแก่ผู้ลงทุน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

การวิจัยครั้งนี้เป็นเพียงการศึกษาเบื้องต้นเกี่ยวกับผลกระทบของเมือง
ที่มีต่อพื้นที่ชนบท และเนื่องจากข้อจำกัดในด้านเงินทุนและเวลา ทำให้ขอบเขตการวิจัยจำกัด
อยู่เพียงการวิจัยผลกระทบทางเศรษฐกิจของภาคเอกชนโดยเฉพาะโรงงานอุตสาหกรรม และ
ผู้อยู่อาศัยในเมืองเท่านั้น ซึ่งไม่สามารถครอบคลุมถึงกิจการค้าส่ง กิจการค้าปลีก และก
การที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ซึ่งมีความสำคัญก่อให้เกิดผลกระทบทางตรงและทางอ้อมแก่
ชนบท

นอกจากนี้แล้วในความเป็นจริง ผลกระทบของเมือง ที่มีต่อพื้นที่ชนบท เป็นผล
กระทบที่เกิดขึ้นทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม การวิจัยผลกระทบทางสังคมสมควรกระทำควบคู่
ไปกับการวิจัยผลกระทบทางเศรษฐกิจ ซึ่งผลกระทบทางสังคมสามารถพิจารณาจากการเปลี่ยนแปลง
แปลงจำนวน คนทำงานต่างถิ่น การเปลี่ยนแปลงจำนวนผู้อพยพเข้าและผู้อพยพออก การ
ใช้บริการทางสังคม ระดับความทันสมัย และทัศนคติของครัวเรือนในชนบท

นอกจากผลกระทบจากการใช้จ่ายของภาคเอกชนแล้ว การใช้จ่ายของภาครัฐบาล
ในรูปของงบประมาณแผ่นดินและเงินช่วยเหลือรูปต่าง ๆ จะมีส่วนสำคัญก่อให้เกิดผลกระทบที่เป็น
ประโยชน์ต่อชนบทด้วยเช่นกัน การวิจัยผลกระทบที่เกิดจากการใช้จ่ายของรัฐบาลสามารถ
พิจารณาได้ในทำนองเดียวกันกับการวิจัยผลกระทบที่เกิดจากการใช้จ่ายของภาคเอกชน